

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Постовойтенко А.С.

аспірант,

Київський національний торговельно-економічний університет

ЗАГАЛЬНОНАУКОВІ МЕТОДИ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Місцеве самоврядування існувало як самоуправління ще до державно-організованого суспільства. Постійним об'єктом теоретичного наукового осмислення місцеве самоврядування стає в кінці XIX століття. Поглиблене вивчення місцевого самоврядування як одного з найважливіших елементів розвитку громадянського суспільства спостерігається переважно з боку соціологічних, економічних, юридичних і політологічних наук [2, с. 61].

Спочатку зміст місцевого самоврядування був своєрідним відображенням організації життєдіяльності населення на конкретній території, тобто відповідав практичним потребам населення. Звичайно, він вимагав наукового переосмислення, виваженого теоретичного підґрунтя. Ось чому за дуже короткий час поняття «місцеве самоврядування» стало фундаментальним у багатьох дослідженнях.

До числа загальних методів для дослідження сфери місцевого управління та самоврядування зараховують: соціологічний, системний, традиційний, комплексний, історичний, культурологічний, біхевіористичний, інституційний методи [1, с. 92]. При цьому:

- соціологічний метод характерний тим, що управління розглядається насамперед як спільну діяльність людей;

- системний метод дозволяє розглядає організацію як цілісне явище, всі складові якої пов'язані цілями, функціями, принципами, методами, структурами, процесами, кадрами і матеріально-технічним забезпеченням. Ця єдність взаємодіє з іншими системами, реагує на стимули середовища і завдяки зворотному зв'язку дістає інформацію про вплив своїх реакцій, але її внутрішні зв'язки міцніші, ніж зв'язки з зовнішніми системами;

- традиційний метод концентрує свою увагу на цілях адміністрації – сприяти ефективності (досягнення бажаних організаційних цілей) і продуктивності досягнення цілей (без зайвих затрат) та завданнях – раціоналізації та розроблення ефективного зв'язку між засобами і цілями;

- комплексний метод передбачає залучення всієї сукупності методів відповідних наук у ході вивчення процесів здійснення самоврядування, використання в процесі вивчення комплексу різних галузей наукових знань. Комплексний підхід дасть можливість визначити місце і роль місцевого самоврядування в історичному розвитку та функціонуванні певного

суспільства, проаналізувати явище під кутом зору співвідношення матеріального та ідеального, об'єктивного і суб'єктивного;

- історичний метод ґрунтується на тому, що інститути управління та самоврядування і управлінські знання постійно удосконалюються, а їх стан у кожний історичний період визначається конкретними історичними факторами, притаманними цим періодам [3, с. 112]. Метод історичної аналогії заснований на пошуку аналогів сучасного стану певного феномена в історичному минулому. Здійснюється з метою визначення детермінант, закономірностей, тенденцій розвитку об'єкта. Самоврядування є продуктом історичного розвитку, тому повинно вивчатися в порівнянні з попереднім досвідом управлінської практики, в динаміці історичного прогресу. Це дозволить виявити в соціальній системі діалектику взаємозв'язків між дією в ній механізмів цілеспрямованого управління та механізмів саморегуляції;

- культурологічний метод встановлює залежність управлінської поведінки від рівня культурного середовища суспільства;

- біхевіористичний метод розглядає організацію передусім як соціальну систему, в якій розвиваються стосунки, конфлікти й зв'язки, що їх керівник не завжди спроможний зрозуміти й проконтролювати. Біхевіористичний метод зосереджується на людях, їх взаємозв'язках і співпраці. Він наголошує на розвиткові інтуїції та розуміння, які спираються на емпіричні дослідження, спонукаючи управлінців та науковців досліджувати нераціональні й раціональні, неформальні й формальні аспекти поведінки [3, с. 149]. Біхевіористичний метод ставить своїм завданням пояснити, чому люди поводяться саме так, а не інакше, і чому в результаті саме таким чином функціонують системи та протікають управлінські процеси;

- інституційний метод зосереджується на управлінських структурах (державних, самоврядних) і формально-правових рисах політичної системи, нехтуючи зв'язками між важливими інституційними структурами і змістом державної політики.

Місцеве самоврядування – настільки унікальний і суспільно необхідний феномен, що протягом його існування науковий інтерес до нього не тільки не зникає, а збільшується [4, с. 58]. Місцеве самоврядування є суперечливим політико-правовим і соціально-економічним явищем, завдяки багатоманітності факторів історичного, політико-правового, соціально-економічного, географічного, культурологічного характеру безпосереднього та опосередкованого впливу, що зумовлюють його природу. В науці утвердився плюралізм теорій, концепцій, доктрин, учень про цей інститут громадянського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Борденюк В.І. Децентралізація державної влади і місцеве самоврядування: поняття, суть та форми (види) / В.І. Борденюк // Право України. – 2005. – № 1. – С. 21-25
2. Куйбіда В.С. Адміністративно-територіальний устрій України. Історія. Сучасність. Перспективи: [монографія] / В.С. Куйбіда, В.П. Павленко, В.А. Яцюк, О.Я. Матвіїшин, А.Ф. Ткачук, В.А. Негода. – Секретаріат Кабінету Міністрів України / О.В.Турчинов (заг.ред.). – К.: [Геопринт], – 2009. – 615 с.

3. Любченко П.М. Конституційно-правові основи розвитку місцевого самоврядування як інституту громадянського суспільства / П.М. Любченко / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х.: Одісей, – 2006. – 352 с.

4. Хоменець, Р. «Анатомія» місцевого самоврядування : Над чим задумуються теоретики / Р. Хоменець // Віче. – 03/2002. – № 3. – С. 50-53, 51.